

Mindanaon – kuten muidenkin konfliktialueiden – turvatomuus on pitkälti aseistautuneiden toimijoiden aiheuttamaa. Paikallisten luottamusta ei saavuteta asetta kantamalla.

Globaalilla tasolla aseellisten konfliktien kehitys on valitettavan tasaisesti edennyt siihen suuntaan, että sotimisen seuraukset kohdistuvat nimenomaan siviileihin. Näin on erityisesti pitkäkestoissa, valtion rajojen sisällä käydyissä matalan intensiteetin konflikteissa, joissa aseelliset yhteenotot tapahtuvat usein siviiliväestön asuttamilla alueilla.

Perinteisestä rauhanturvaamisesta poiketen aseeton vaihtoehto ei tukeudu väkivallan uhkaan. Väkivallattomuus vaatii vahvojen siteiden luomista ja ylläpitämistä konfliktin keskellä eläviin yhteisöihin, jotka puolestaan vaikuttavat tukemiensa aseistettujen liikkeiden toimintaan. Aseeton rauhanturvaaminen pohjaa keskusteluun ja luottamuksellisiin väleihin konfliktin osapuolten sekä paikallisten järjestöjen ja siviilien välillä. Rauhanturvaamisessa tulee keskittyä siviilien suojelemiseen. Työtä helpottaa, jos rauhanturvaajat ovat itse siviilejä. Siviiliyhteisöjä tuetaan menetelmillä, joilla havaitaan ja vähennetään konfliktin uhkaa ja seurauksia.

MINDANAO ON Filippiinien köyhintä ja haavoittuvaisinta aluetta. Alueella on läsnä useita aseistettuja ryhmiä kilpailemassa vallasta ja maanomistajuudesta. Mindanaon saarella on käyty muslimivähemmistön eli morojen itsemääräämisoikeutta tai itsenäisyyttä vaatneiden aseellisten järjestöjen ja Filippiinien hallituksen välistä sisällissotaa yli 40 vuotta. Rauhansopimus hallituksen ja maan suurimman aseellisen järjestön Moron islamilainen vapautusrintama (MILF) välillä allekirjoitettiin maaliskuussa 2014. Seitsemäntoista vuoden neuvottelun jälkeen syntyneen sopimuksen toimeenpano on vasta alkuvaiheessa. Käytännön tasolla on vielä paljon tehtävää, ja matkalla kestävään rauhaan saattaa olla monta kompastuskiveä.

Rauhansopimuksen täytäntöönpanoon liittyvien yksityiskohtien selvittämisen lisäksi tilanteesta tekee monimutkaisen useamman sopimuksen ulkopuolelle jäävän aseellisen ryhmän läsnäolo, poliittinen väkivalta ja hauras hallinto. Konfliktialueilla asuville siviileille turvattomuus on ollut arkipäivää jo vuosikymmeniä. Mindanaolla heikon inhimillisen turvallisuuden oireita ovat maansisäinen pakolaisuus, toimeentulon keskeytyminen, rajallinen pääsy sairaanhoidon ja koulutuksen piiriin, ihmishenkien ja omaisuuden menetys, ihmisoikeusrikkomukset sekä muuta maata jäljessä oleva kehitys.

Aseettoman rauhanturvaamisen rooli Mindanaolla on ainutlaatuinen, sillä Nonviolent Peaceforce (NP) on osa virallista rauhanprosessia. Hallituksen ja MILF:n välistä tulitaukoa valvovan kansainvälisen tarkkailuryhmän jäsenenä valvomme osapuolten siviilien suojeluun liittyvien sitoumuksien toteutumista paikallistasolla.

PAIKALLISILLA TOIMIJOILLA tulee olla ensisijainen rooli konfliktin estämisessä ja vähentämisessä. NP ei ole Mindanaolla ratkomassa konflikteja vaan tukemassa paikallisia toimijoita rauhanponnistelussa – oli kyse kylätason klaniriidasta tai laajemmasta konfliktista esimerkiksi hallituksen ja MILF:n välillä.

Nonviolent Peaceforcen työntekijä kertomassa ihmisoikeuksista ja kansainvälisestä humanitaarisesta oikeudesta konfliktista kärsineelle yhteisölle Maguindanaossa.

Rauhaa, ei aseita

Aseeton rauhanturvaaminen tukeutuu väkivallattomuuteen. Alex Virtanen kirjoittaa työstään ja kokemuksistaan aiheen parissa. Hän työskentelee Mindanaon saarella Filippiineillä kansainvälisessä aseettoman rauhanturvaamisen järjestössä Nonviolent Peaceforce.

Paikallistason konflikteissa harjoitamme riippumattomana toimijana ruohonjuuritason diplomatiaa välittämällä osapuolten viestejä tai tarjoamalla neutraalia tilaa keskusteluille. Päivittäisessä työssämme tuemme yhteisöjä ja kansalaisjärjestöjä vahvistamaan rakenteita konfliktinestoon ja siihen reagointiin. Agendalla on myös ihmisoikeuksien vahvistaminen ja toteutuminen. Tukemme keskittyy konfliktien ehkäisyyn ja siviileihin kohdistuvien vaikutusten minimoimiseen. Paikallisten toimijoiden kapasiteetin lisääminen koulutusten kautta auttaa yhteisöjä konflikteihin vastaamisessa, rakentaen niiden sietokykyä ja mahdollisuuksia rauhanrakentamiseen.

Siviilien suojeleminen on keskeisessä asemassa kaikessa toiminnassamme. Tarjoamme suojelevaa läsnäoloa sekä siviilien suojelua uhkatilanteissa. Annamme perehdytyksiä ihmisoikeuksista, kansainvälisestä humanitaarisesta oikeudesta sekä suojelutyöstä konfliktin osapuolille ja siviiliyhteisöille. Toimintaamme kuuluu myös maansisäisten pakolaisten tarpeiden kartoittaminen sekä avuntarpeessa olevien siviilien linkittäminen avustusjärjestöihin ja muihin toimijoihin. Mindanaolla toimivista muista kansainvälisistä järjestöistä poiketen NP:lla on kenttätoimistoja konfliktista kärsineillä alueilla. Kirjoitan vuosikymmeniä sodasta kärsineestä Datu Piangista, jossa tammi-helmikuun vaihteessa käytiin taisteluita hallituksen ja Bangsamoron islamilaisten vapautustelijoiden (BTF) välillä, minkä seurauksena kymmeniätuhansia siviilejä pakeni asuinalueiltaan.

OMAN KOKEMUKSENI pohjalta voin sanoa, että aseeton rauhanturvaaminen toimii - ainakin Mindanaon kontekstissa. Koen, että paikallistasolla konfliktin osapuolet kuuntelevat meitä ja tekevät osittain meidän ansiosta entistä enemmän yhteistyötä keskenään. Paikalliset ottavat meihin yhteyttä, kun siviiliväestön turvallisuus on uhattuna tai osapuolten välisiä jännitteitä täytyy purkaa. Yhteistyö paikallisten järjestöjen ja yhteisöjen kanssa on lisännyt luottamusta heidän omiin voimavaroihinsa ja rohkeutta olla yhteydessä aseellisiin toimijoihin. Nonviolent Peaceforcen rooli rauhanprosessissa tunnustettiin myös hallituksen ja MILF:n välisen rauhansopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä. Kokemukseni

Nonviolent Peaceforcen työntekijä jututtamassa armeijan sotilaita Lanao del Surissa.

perusteella myös kansainväliset järjestöt luottavat meihin.

Lukijalle saattaa herätä kysymys aseettomien rauhanturvaajien omasta turvallisuudesta. Turvallisuuden kulmakivinä on luottamuksellisuus ja hyväksyntä, joka koskee sekä konfliktin osapuolia että yhteisöjä, joissa asumme ja teemme työtämme. Mindanaon - kuten muidenkin konfliktialueiden - turvattomuus on pitkälti aseistautuneiden toimijoiden aiheuttamaa. Paikallisten luottamusta ei saavuteta asetta kantamalla. Kokemukseni perusteella uskon, että aseettomalla rauhanturvaamisella voidaan siihen saavuttaa tuloksia siviilien suojelussa - onnistuessaan se myös luo tilaa paikallisten rauhanponnisteluille. **ALEX VIRTANEN**

